

15.09.2020

Asia/3

§ 186

Talousarvion 2020 toinen toteutumisennuste

HEL 2020-005010 T 02 02 01

Päätös

Kasvatus- ja koulutuslautakunta päätti merkitä tiedoksi vuoden 2020 talousarvion toisen toteutumisennusteen.

Käsittely

Asian aikana oli kuultavana Tero Vuontisjärvi.

Esittelijä

kasvatuksen ja koulutuksen toimialajohtaja
Liisa Pohjolainen

Lisätiedot

Tero Vuontisjärvi, talous- ja suunnittelupäällikkö, puhelin: 310 80295
tero.vuontisjarvi(a)hel.fi
Anna Tarkkala-Hellström, suunnittelupäällikkö, puhelin: 310 86442
anna.tarkkala-hellstrom(a)hel.fi

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätösehdotus

Päätös on ehdotuksen mukainen.

Esittelijän perustelut

Kaupunginkanslian talousarvion toteutumisennusteista antaman ohjeen mukaan toimialat tekevät vuonna 2020 kolme ennustetta, joista tämä on toinen. Kolmas ennuste käsitellään lokakuussa.

Kanslian ohjeen mukaan toteutumisennusteet on annettava lautakunnalle tiedoksi. Lautakuntien on ryhdyttävä toimenpiteisiin, mikäli talousarvio ei ole toteumassa.

Toimialaa sitovat sekä käyttötaloudessa että investoinneissa talousarviossa päätetyt kokonaisuudet. Kokonaisuennuste on laskenut verrattuna ensimmäiseen ennusteeseen.

Koska talousarvio on talousarvion ulkopuolisen rahoituksen aiheuttama tekninen ylitys huomioiden toteutumassa, ennuste ei edellytä lautakunnalta toimenpiteitä.

Käyttötalouden tulot

Toimialalle arvioidaan kertyvän tuloja 9,1 miljoonaa eli 15,4 % enemmän kuin talousarviossa. Lisätulot kertyvät kaupungin saamista käyttötarkoitussidonnaisistavaltionavustuksista sekä muusta ulkopuolisesta rahoituksesta, joita ei ole pystytty huomioimaan talousarviossa. Korona-viruksen aiheuttamat arvioidut tulonmenetykset ovat 7 miljoonaa euroa.

Käyttötalouden menot

Menoja ennakoidaan kertyvän noin 9 miljoonaa euroa eli 0,7 % yli talousarvion.

Menoylitys johtuu kaupungin saamista käyttötarkoitussidonnaisista valtionavustuksista sekä muusta ulkopuolisesta hankerahoituksesta, joita ei ole huomioitu talousarviossa. Ennusteen menoihin sisältyy 12 miljoonaa euroa talousarvion ulkopuolista rahoitusta. Näin ollen toimialan talousarvion määrärahoista jää ennusteen mukaan käyttämättä noin 3 miljoonaa euroa.

Toimialan talousarvioon aiheutuu ylityspaineita kaikkiaan noin 25 miljoonan euron edestä johtuen seuraavista syistä:

- Toimiala on saanut pääosin valtiolta talousarvion ulkopuolista rahoitusta, jota arvioidaan käytettävän vuonna 2020 kaikkiaan noin 12 miljoonaa euroa.
- Perusopetuksen lakisääteiset kotikuntakorvaukset ylittävät talousarvion noin 6,5 miljoonalla eurolla. Ylitys johtuu siitä, että helsinkiläisiä oppilaita käy koulua muualla kuin kaupungin omissa kouluissa talousarviossa ennakoitua enemmän ja valtion määrittelemä kotikuntakorvaus oppilasta kohden on talousarviossa ennakoitua korkeampi. Valtio on päättänyt korvauserusteista talousarvion valmistumisen jälkeen.
- Varhaiskasvatuksen henkilöstömenot ylittävät talousarvion. Lapsiryhmien muodostamisen uudet periaatteet (varhaiskasvatuslain muutos vuonna 2018) laskee täyttö- ja käyttöastetta eli nostaa henkilöstön määrää suhteessa lapsimäärään. Lisäksi varhaiskasvatuksen osallistumisaste eli lapsien määrä kaupungin järjestämässä varhaiskasvatuksessa ylittää talousarvion. Varhaiskasvatuksen osallistumisasteen nostaminen on kaupunkistrategian mukaista. Tästä johtuva koko toimialan nettoylitys henkilöstömenoissa arvioidaan noin 6 miljoonaksi euroksi.
- Vuokrissa ennakoidaan noin 0,6 miljoonan euron ylitystä. Vuokrat on budjetoitu kaupunkiympäristön toimialan antamien tietojen mukaisesti.

Koronaepidemian kustannusvaikutukset aiheuttavat nettona toimialalle runsaan 5 miljoonan euron säästöt. Epidemian talousvaikutukset on eritelty tarkemmin seuraavassa kappaleessa.

Valtiovarainministeriön tuorein ennuste (16.6.2020) kuntien toimintamenojen kustannuskehitystä kuvaavan peruspalvelujen hintaindeksin muutokseksi vuonna 2020 on 1,00 %. Kaupungin talousarvion 2020 laadintavaiheessa ennuste peruspalvelujen hintaindeksin muutokseksi oli 2,70 %. Indeksien alenema on 1,70 %-yksikköä, minkä seurauksena vuoden 2020 toimintamenojen tulee lähtökohtaisesti toteutua 1,7 % talousarviota alemmina. Kasvatuksen ja koulutuksen toimialalla tämä tarkoittaisi laskennallisesti noin 20 miljoonan euron vähennystä menoissa.

Toimiala käytti talousarviossa 2,25 % yleistä arviota kustannustason noususta. Arvio oli siis pienempi, kuin edellä mainittu 2,7 %. Lisäksi kustannustason nousuarvion pieneneminen ei vaikuta toimialan maksamiin vuokriin eikä juuri lainkaan toimialan maksamiin avustuksiin ja korvauksiin. Nämä menoerät ovat noin kolmasosa toimialan menoista. Nämä tekijät huomioiden peruspalvelujen hintaindeksin nousuarvion tippuminen alentaa toimialan menoja arviolta 10 miljoonalla eurolla.

Toimialan ennuste perustuu siis seuraaviin muutostekijöihin verrattuna talousarvioon:

Muutostekijä	Milj.eur
Ulkopuolinen rahoitus	+ 12
Muut em. ylityspaineet	+ 13
Koronaepidemian vaikutus, netto	- 5
<u>Hintatason pienempi kasvu</u>	<u>- 10</u>
Kokonaisvaikutus	+ 10

Koronaepidemian vaikutukset ennusteeseen

Koronaepidemia on aiheuttanut tulomenetyksiä yhteensä 7 miljoonaa euroa. Tästä suurin osa johtuu siitä, että kevään poissaolosuosituksen ajalta kaupunki ei laskuttanut varhaiskasvatuksessa asiakasmaksuja poissaolon syystä riippumatta.

Korona-viruksen aiheuttamia talousarvion ylittäviä menoja arvioidaan tässä vaiheessa kertyvän 5 miljoonaa euroa. Lisämenot johtuvat pääasiassa varhaiskasvatuksen ja iltapäivätoiminnan yksityisille järjestäjille maksettavista asiakasmaksumenetysten kompensatioista.

Epidemian aiheuttamat muutokset kevään toiminnassa laskevat me-
noarviota noin 10 miljoonalla eurolla. Menot laskivat pääasiassa päivä-
kotiruokailussa ja koulukuljetuksissa.

Koronaepidemia tulee vaikuttamaan talouteen myös vuonna 2021. Li-
säkustannuksia syntyy erityisen tuen tarpeen kasvusta, siivouksesta ja
tilojen väljemmästä käytöstä. Säästöjä syntyy sijaisten käytössä, kv-
toiminnassa ja virkamatkoissa.

Investointimenot

Investoinneista ennustetaan jäävän käyttämättä 2,6 miljoonaa euroa,
mukaan lukien ylitysoikeuksien käyttö. Määrärahoja jaa käyttämättä
johtuen ICT-hankintojen siirtymisestä vuodelle 2021.

Asiakasmäärät

Suomenkielisen varhaiskasvatuksen lapsimäärän ennustetaan alittavan
talousarvion 210 lapsella. Lapsimäärän ennustetaan ylittävän talousar-
vion noin 380 lapsella eli 1,7 % kaupungin päiväkodeissa. Vastaavasti
lapsimäärän ennustetaan vähenevän kotihoidon ja yksityisen hoidon
tuessa noin 615 lapsella. Ruotsinkielisessä varhaiskasvatuksessa en-
nustetaan olevan 54 lasta eli 2,3 % vähemmän kuin talousarviossa on
ennakoitu.

Suomenkielisessä perusopetuksessa oppilasmäärän ennustetaan alit-
tavan talousarvion 80 oppilaalla eli 0,2 % ja ruotsinkielisessä perusope-
tuksessa 39 oppilaalla eli 1,0 %.

Koululaisten iltapäivätoiminnan asiakasmäärän ennustetaan alittavan
talousarvion 655 oppilaalla eli 5,5 %. Luvussa on mukana sekä perus-
opetuslain mukainen iltapäivätoiminta että avoin leikkipuistotoiminta.
Asiakkaiden vähennys kohdistuu leikkipuistoissa tapahtuvaan avoi-
meen iltapäivätoimintaan.

Suomenkielisten lukioiden opiskelijamäärän ennustetaan ylittävän ta-
lousarvion 132 (1,7 %) opiskelijalla eli 1,7 % ja ruotsinkielisten lukioi-
den opiskelijamäärän 29 opiskelijalla eli 2,3 %.

Stadin ammattiopiston opiskelijavuosimäärän ennustetaan ylittävän ta-
lousarvion 1 142 opiskelijavuodella. Ylitys koostuu valtion myöntämistä
lisäopiskelijavuosista (1 029 opiskelijavuotta) sekä perusopetuksen li-
säopetuksen kasvaneesta oppilasmäärästä.

Vapaan sivistystyön opetustuntimäärän ennustetaan ylittävän talousar-
vion 1 588 tunnilla. Opiskelijamäärän ennustetaan jäävän 8 600 opiske-
lijaa eli 8,6 % talousarviossa ennakoitua pienemmäksi. Koronaviruse-
pidemian aiheuttama poikkeustila ja sen seurauksena lyhytkurssien,

luentojen ja tapahtumien perumiset ovat vaikuttaneet opetustuntien määrään laskevasti, mutta maahanmuuttajien luku- ja kirjoitustaidon opetustunteja toteutuu puolestaan talousarviota enemmän, joten kokonaisuudessaan opetustuntien määrän ennustetaan ylittävän talousarvion. Kurssilaisten määrä jää alle talousarvion, koska työväenopiston yleisluentoja ja tapahtumia, joissa on suuri osallistujamäärä, sekä kevään lyhytkurssit jouduttiin kokonaan perumaan.

Kaupunkistrategian, kaupunkiyhteisten hankkeiden ja yhteissuunnittelun teemojen eteneminen

Kaupunkistrategiaa 2017-21 on toteutettu kasvatuksen ja koulutuksen toimialalla edelleen vuonna 2020 seuraavasti: kaupungin tarjoama englanninkielin varhaiskasvatus on käynnistetty. Englanninkielisen perusopetuksen paikkamäärää on lisätty suunnitelmallisesti ja se tulee olemaan kaksinkertainen lukuvuonna 2020–2021 verrattuna strategiakauden alkuun. Varhennettu A1-kieli aloitettiin 1. luokkalaisilla syksyllä 2018. Varhaiskasvatuksessa ja perusopetuksessa on jatkettu kielirikasteista opetusta ja kielikylypytoimintaa. Kiinan kielen opiskelua on laajennettu peruskouluissa ja lukioissa. Stadin ammatti- ja aikuisopisto tarjoaa englanninkielistä koulutusta.

Lasten ja nuorten syrjäytymistä ehkäisevä kaupunkistrategiahanke Mukana-ohjelma pureutuu systeemisten, syrjäyttävien mekanismien tunnistamiseen ja korjaamiseen. Kaikki 32 ohjelman toimenpiteitä ovat käynnissä. Toimialojen välistä yhteistyötä on tiivistetty eri toimenpiteissä, esimerkiksi varhaiskasvatukseen on kehitetty Mitä kuuluu? -malli yhteistyössä varhaiskasvatukseen ja perhe- ja sosiaalipalveluiden kanssa. Lapset SIB vaikuttavuusinvestointi eli Perheen mukana -palvelu on käynnistetty keväällä 2020. Perheen mukana-palvelu on uudenlainen malli tarttua ylisukupolvisen syrjäytymiseen. Alueelliset kokeilut mielekkään vapaa-ajantoiminnan vahvistamiseksi sekä kodin ja koulun välisen yhteistyön lisäämiseksi ovat käynnissä. Alueelliset toimenpiteet kohdistuvat sinne, missä syrjäytymisen riskit ovat muita suurempia. Koronatilanteen vuoksi joidenkin toimenpiteiden toteutusta jouduttiin muuttamaan tai keskeyttämään.

Kiusaamisen vastainen ohjelma on käynnissä. Keskeisinä toimintamuotoina ovat sosiaalisen kiinnittymisen vahvistaminen, jota edistetään mm. jatkuvalla ryhmäytymisellä sekä sosiaalisia- ja tunnetaitoja kehittävien ohjelmien systemaattisella käytöllä. Vaikuttavuutta arvioidaan vuoro vuosin kouluterveyskyselyllä ja koulun hyvinvointiprofiililla, joissa seurataan hyvinvointia ja kiusaamistilannetta.

Maksutonta varhaiskasvatusta tarjotaan edelleen viisivuotiaille helsinkiläisille (4h/pv). Koulutustakuuta toteutetaan tarjoamalla kaikille perusopetuksen päättävälle jatkokoulutuspaikka. Myönteisen erityiskohtelun

rahoitusta jatketaan varhaiskasvatuksessa, perusopetuksessa, lukio-koulutuksessa sekä ammatillisessa koulutuksessa. Osaamiskeskus tarjoaa ja kehittää palvelujaan edelleen.

Myllypuron rakennusalan osaamiskeskityksessä Stadin ammatti- ja aikuisopisto toimii yhteistyössä ammattikorkeakoulu Metropolian sekä alan yritysten ja ympäröivän yhteisön kanssa. Tilasuunnittelu pohjautuu Metropolian kanssa sovittuun yhteistyöhön ja tilojen yhteiskäyttöön. Yhteiskäytön sopimus vielä allekirjoittamatta. Tilojen toteutus 2020-2022, hanke toteutetaan vuokratilahankkeena. Hankkeen toteutusmuodon vaihtuminen kesken suunnittelun on vaikuttanut aikatauluun.

Urhea-kampusta edistetään urheiluosaamisen keskittymänä. Urhea-kampus muodostuu Mäkelän-rinteen lukion laajennuksesta, urheiluhallista, sekä opiskelija-asuntorakennuksista. Yhteishankkeessa kartoitettu tilojen yhteiskäyttö lukion, urheiluhallin ja HOASin kesken. Hankkeen toteuttaminen on käynnistynyt. Koulukiinteistön teknisen perusrakennuksen laajuuden määrittäminen ja muuttuminen suunnittelun aikana on vaikuttanut aikatauluun.

Sitovat tavoitteet

Kasvatuksen ja koulutuksen toimialalla on kaksi sitovaa tavoitetta:

- Mahdollistamme jokaiselle oppijalle yksilöllisesti sopivia tapoja oppia ja opiskella
- Käytämme koko kaupunkia oppimisen ja työnteon ympäristönä

Kaupunginhallituksen antamien talousarvion noudattamisohjeiden mukaan sitova tavoite toteutuu, jos kaikissa sille asetetuissa mittareissa saavutetaan tavoitetaso.

Ensimmäisen sitovan tavoitteen arvioidaan toteutuvan, vaikka ruotsinkielisiä lukioita koskevan mittarin toteutuminen aineopettajien pitämistä henkilökohtaisista oppimiskeskusteluista on koronaepidemiasta johtuen epävarma.

Toinen sitovan tavoite ei toteudu. Ammatillisen koulutuksen mittari työssäoppimisen päivien määrän kasvusta 10 000 päivällä verrattuna viime vuoteen ei tule toteutumaan. Korona-kriisin myötä monet työssäoppimispaikat ovat keskeyttäneet toimintansa. Tavoitteena on 379 000 päivää, minkä ennustetaan alittuvan 20 %.

Lukiokoulutuksen mittarina olevat opintokäynnit eivät myöskään todennäköisesti tule toteutumaan. Opintokäyntejä ei tehty Korona-kriisin aikana ja niiden toteutuminen syksyn aikana on epävarmaa. Vapaan sivistystyön mittari kurssilaisten määrän kasvusta Koillis- ja Itä-

Helsingissä ei myöskään tule toteutumaan. Tämä johtuu Korona-kriisin vuoksi keväällä keskeytetystä opetuksesta.

Riskit ja toimintaympäristön muutokset

Koronaepidemiasta johtuen taloudellinen tilanne on haastava ja epävarma. Talouden ennakointi syksyn osalta on hyvin vaikeaa.

Kriisin jatkuessa sosiaaliset ongelmat sekä oppimisen ongelmat lisääntyvät. Opetuksen tuen tarve kasvaa syksyllä samoin kuin oppilashuollon tuen tarve. Perheiden tuen tarvetta on vaikea arvioida.

Opiskelijoiden valmistuminen pitkittyy poikkeustilanteessa ja taloudellinen epävarmuus vaikuttaa stadin ammattiopiston oppisopimusopiskelijoiden opiskelumahdollisuuksiin ja kaikkien Stadin ammattiopiston opiskelijoiden työssäoppimiseen.

Varhaiskasvatuksen henkilöstön ja erityisopetuksen henkilöstön rekrytointihaasteet jatkuvat edelleen. Ruotsinkielisen varhaiskasvatuksen tilanne on haasteellisin.

Lasten määrä kaupungin tuottamissa omissa varhaiskasvatuspalveluissa on kasvanut ennakoitua nopeammin. Tämä kehitys kasvattaa varhaiskasvatuksen kuluja. Toisaalta korona-epidemian aikana kotiin jääneistä lapsista eivät kaikki ole palanneet varhaiskasvatukseen. Tämä vaikeuttaa varhaiskasvatuksen talouden ja toiminnan ennustamista.

Ennusteen edellyttämät toimenpiteet

Talousarvion noudattamisohjeiden mukaan lautakunnan tulee ryhtyä toimenpiteisiin, mikäli talousarvio ei ole toteutumassa.

Lautakunnalle toukokuussa esitellyn ensimmäisen toteutumisennusteen mukaan toimialan menot olivat ylittämässä talousarvion noin 15 miljoonalla eurolla, josta 5,5 miljoonaa euroa johtui talousarvion ulkopuolisesta rahoituksesta. Muilta osin ylitys tulisi sopeuttaa kaupunginvaltuuston hyväksymään sitovaan menoraamiin. Ennusteen perusteella lautakunta kehotti toimialaa selvittämään mahdollisuuksia sopeuttaa ennakoitua ylitystä ja selvityksen perusteella käynnistämään mahdolliset sopeuttamistoimet. Lautakunta myös kehotti toimialaa raportoimaan mahdollisista sopeuttamistoimenpiteistä tämän toisen toteutumisennusteen yhteydessä.

Tämän toisen ennusteen arvioitu menoylitys on tippunut 9 miljoonaan euroon ja ulkopuolisen rahoituksen osuus ylityspaineesta on noussut 12 miljoonaan euroon. Näin ollen koko ennakoitu ylitys on perusteltavissa talousarvion ulkopuolisella rahoituksella, eikä sopeuttamistoimenpiteitä tarvita.

15.09.2020

Asia/3

Esittelijä

kasvatuksen ja koulutuksen toimialajohtaja
Liisa Pohjolainen

Lisätiedot

Tero Vuontisjärvi, talous- ja suunnittelupäällikkö, puhelin: 310 80295
tero.vuontisjarvi(a)hel.fi
Anna Tarkkala-Hellström, suunnittelupäällikkö, puhelin: 310 86442
anna.tarkkala-hellstrom(a)hel.fi

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano